

**Komisja Wspólna Rządu i Mniejszości
Narodowych i Etnicznych**

OPINIA

**Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych
dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych
i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych ustaw**

W ocenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych bogactwo każdego języka przejawia się między innymi w jego różnorodności. Na różnorodność tę składają się w szczególności odmiany dialektologiczne, gwarowe i regionalne. Zadaniem użytkowników języka jest ochrona tej różnorodności w taki sposób, w jaki uznają to za zasadne. Przy czym, w ocenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych użytkownicy danego języka mają prawo chronić nie tylko odmiany dialektologiczne którymi sami się posługują, ale także odmiany, którymi posługują się inni użytkownicy tego języka. W tym przypadku również sposób ochrony nie powinien być narzucany z zewnątrz.

Dialekt śląski jest jednym z czterech - obok małopolskiego, wielkopolskiego i mazowieckiego - głównych dialektów języka polskiego. Podobnie jak inne dialekty dialekt śląski dzieli się na liczne gwary charakterystyczne dla mowy ludności zamieszkującej mniejsze obszary. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że zarówno ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późn. zm.), jak i Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 137, poz. 1121) podkreślają, iż pojęcie „język regionalny” nie obejmuje dialektów oficjalnego języka państwa. W ocenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych ustawodawca wprowadzając takie zastrzeżenie w art. 19 ust. 1 pkt 2 cytowanej wyżej ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r., dążył do uniknięcia sytuacji, w której jeden z dialektów języka urzędowego uznany by został za odrębny język. Tym samym proponowane przez autorów projektu rozwiązanie jest, zdaniem Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, niezgodne z przepisami wspomnianej ustawy.

Należy zwrócić uwagę, że język jest tworem historycznym. Potrzebny jest czas, aby się ukształtował. Gwary śląskie przez stulecia rozwijały się, z uwagi na rozdzielenie granicą I Rzeczypospolitej, a następnie granicami rozbiorowymi, poza głównym nurtem rozwoju polskiego

języka literackiego. Stąd pewna ich odrębność w stosunku do innych głównych dialektów oraz zachowanie wielu elementów staropolszczyzny, nie tłumaczące jednak potrzeby uznania dialektu śląskiego za odrębny język. Istnienie dialektów, w tym dialektu śląskiego jest istotnym ubogaceniem języka polskiego. Zwrócił na to uwagę ustawodawca, stanowiąc w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999, z późn. zm.), że ochrona języka polskiego polega na upowszechnianiu szacunku dla regionalizmów i gwar, a także przeciwdziałaniu ich zanikowi. Komisja Wspólna Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, solidaryzując się ze wszystkimi, dla których język jest cenną wartością, zwraca się o intensyfikację działań, które pomogłyby chronić i rozwijać dialekt śląski języka polskiego w ramach obowiązującego porządku prawnego, a gdyby to w ocenie jego użytkowników było niewystarczające, wprowadzenie zmian w przepisach dotyczących języka polskiego lub systemu kultury i oświaty.

Artur Jabłoński

Współprzewodniczący Komisji

Tomasz Siemoniak

Współprzewodniczący Komisji